

**ÎPS prof. univ. dr. Casian Crăciun,
Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie,
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați**

RUGĂCIUNE, APOSTOLAT ȘI COMUNIUNE LA ALTARUL SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL *

***Abstract:** With the blessing of Metropolitan Pantelimon de Veria, this year the 28th edition of the Pan-Orthodox Theological Congress, known as “Pavlia”, took place between June 26-28. The place chosen for the scientific event is marked by the memory of the Christian mission of Saint Paul the Apostle and the time spent in hesychia and persistent prayer by Saint Gregory Palamas. This year’s theme was: “Saint Paul and crisis management”. The distinguished participants set out to analyze how the Orthodox Church today can overcome various crises caused by suffering, diseases, wars and other trials. All these crises can be analyzed starting from the Pauline logic: “I can do all things through Christ, the One who strengthens me” (Philippians 4.13). The impressions produced by this event are the subject of this report.*

***Keywords:** Prayer, philanthropy, Saint Paul the Apostle, Saint Gregory Palamas.*

Potrivit tradiției, Biserica Ortodoxă Română a răspuns cu bucurie invitației Mitropolitului de Veria, Naoussa și Kampania, Înaltpreasfințitul Părinte Panteleimon, inițiatorul și organizatorul unui congres teologic panortodox, cunoscut sub numele de „Pavlia”, în preajma sărbătorii corifeilor apostolilor, Sfinții Petru și Pavel. Manifestarea a ajuns anul acesta la cea de-a 28-a ediție, cu o mențiune specială: după doi ani a fost prima întâlnire postpandemică, față către față, prin participare teologică la discuții și referate tematice. Tema acestui an a fost ingenios gândită și tratată în jurul învățaturii Sfântului Apostol Pavel

* Studiu preluat din *Ziarul Lumina*, București, 1 iulie, 2022 (<https://ziarulumina.ro/opinii/repere-si-idei/rugaciune-apostolat-si-comuniune-la-altarul-sfantului-apostol-pavel-172644.html>).

pentru depășirea crizelor din lumea contemporană din punct de vedere teologic, liturgic, misionar și pastoral.

Întrunirea de la Veria a reușit să ne așeze împreună la reflecție teologică și apoi la rugăciune în comun și la un program liturgic deosebit: Privegherea din ajun de sărbătoarea Sfinților Apostoli, Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie de a doua zi, urmată de procesiunea în localitatea Veria, la Altarul deschis cunoscut sub numele de „Bema“, „Vima“ sau „Altarul Sfântului Apostol Pavel“. Acesta este locul unde Apostolul neamurilor, acum 2.000 de ani a adresat noutatea cuvântului Evangheliei în sinagoga din Veria. Sfântul Apostol Pavel, venind de la Tesalonic, a fost bine primit în cetate, făcând un pas decisiv spre cuvântul Evangheliei, care a rodit bogat, de-a lungul timpului, în sufletele locuitorilor acestui spațiu important din Macedonia, ținutul de nord al Greciei, în vecinătatea cetății antice Vergina, unde se află și mormântul Regelui Filip, tatăl marelui Alexandru Macedon.

În timp, rodirea cea mai bogată se constată în secolul al XIV-lea prin prezența timp de cinci ani într-o peșteră de lângă Veria, a Sfântului Ierarh Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului. Timp de cinci ani, în continuarea experienței rugăciunii din Muntele Athos, aici a stăruit în rugăciune lăuntrică, chemându-L pe Domnul. În singurătatea sa omenească a găsit comuniunea dumnezeiască și practic a stat cinci ani într-o peșteră în legătură cu Domnul, într-o rugăciune interioară cunoscută înainte de Rugăciunea lui Iisus. A fost o rugăciune de purificare, de pocăință prin cuvintele repetate: „Doamne, luminează-mi întunericul lăuntric!“ Și astfel putem vedea astăzi în locul acela importanta Mănăstire „Sfântul Ioan Botezătorul“. Totodată, în spațiul Veriei s-a refugiat cunoscuta mănăstire din Pont, Panaghia Soumela, cu icoana făcătoare de minuni omonimă, un mare centru de spiritualitate din această eparhie.

Dar ceea ce îmbogățește și mai mult spiritual zona și sufletele noastre, ale tuturor, este prezența unei părți din familia Sfântului Grigorie Palama – surorile sale – în zona Veriei, ceea ce a determinat cu ani în urmă o inițiativă a Mitropolitului Panteleimon, îmbrățișată și binecuvântată de Sfântul Sinod al Patriarhiei Ecumenice prin canonizarea familiei Sfântului Grigorie Palama. Astfel, în afară de familia Sfântului Vasile cel Mare, putem vedea într-o icoană șapte aureole: ar-

hierei, călugări, călugărițe și părinți sfinți. Cum să nu vedem o punte extraordinară de la Mănăstirea Sfântului Ioan Botezătorul și de la icoana familiei Sfântului Grigorie Palama din zona Veriei drept o rodire a semințelor Evangheliei Mântuitorului prin predica Sfântului Apostol Pavel? Dar cum să nu vedem în același timp noi, românii, o punte de har către părinții rugători din Muntele Athos și în special către Sfântul Grigorie Palama, deoarece acesta, atunci când a plecat la ceruri, s-a odihnit în inima Sfântului Ierarh Iachint de la Vicina, primit în noua Mitropolie, în 1359, la Argeș? Iată traseul isihast al rugăciunii de la Muntele Athos, prin Sfântul Grigorie Palama, care a aprins, prin Sfântul Mitropolit Iachint, o candelă în inima voievodului Nicolae Alexandru Basarab. Iar din candela rugăciunii de la Argeș Dumnezeu a dăruit Balcanilor, în timpuri grele, de încercări, în secolul al XIV-lea, prima rugătoare isihastă, pe fiica lui Basarab I, Teodora-Teofana, țarina bulgarilor și cea care a continuat „plugăria inimii” de la Sfântul Grigorie Sinaitul, evident prin Sfântul Grigorie Palama, în inima ei și de acolo în inimile tuturor locuitorilor din sudul și nordul Dunării. Această realitate a fost cunoscută la noi prin canonizarea în Biserica Ortodoxă Română și înscrierea recentă în calendar a Sfintei Cuvioase Teofana Basarab.

În Mitropolia de Veria este o „plugărie sufletească” deosebită prin râvna aparte a Mitropolitului Panteleimon, care a reușit, prin spiritul său fratern, hărnicia sa teologică, liturgică și misionară, să dea prilej de întâlnire reprezentanților Bisericilor Ortodoxe în preajma sărbătorii Apostolului neamurilor, Sfântul Pavel.

Mărturia Bisericii Ortodoxe Române

Lucrările congresului au reușit să dea răspunsuri pertinente la îngrijorările lumii de astăzi – criza sanitară, criza războiului – și încercărilor din viața noastră de zi cu zi prin teologia pe care o adâncim în epistolele Sfântului Apostol Pavel, pe care l-a mistuit mai înainte de toate grija față de toate Bisericile. S-a constatat o prezență rugătoare, dar și o participare a teologilor de la Atena și Tesalonic, care au întregit acest colocviu duhovnicesc și teologic cu mărturii menite să ne conducă spre a găsi răspunsurile pe de o parte în Sfintele Scripturi, iar pe de altă parte, în mărturia Bisericii de-a lungul timpurilor printr-o

tradiție bogată atât a sfinților rugători, cât și a sfinților taumaturgi. Sfinții rugători și sfinții taumaturgi au fost chemați în ajutor și au fost foarte multe exemple din toate Bisericele. Aș arăta aici mesajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, care este întotdeauna plin de profunzime teologică, din care reiese iubirea milostivă a Mântuitorului Iisus Hristos, care odihnește în inimile noastre pacea care deschide filantropic și brațele noastre. S-a simțit aceasta în chip deosebit în întâlnirile de la Veria, unde împreună cu Preasfințitul Părinte Ieronim Sinaitul, Episcop-Vicar patriarhal, am dat mărturia lucrării Bisericii noastre prin parohii, mănăstiri, în toate eparhiile, spre a menține rugăciunea, pacea din inimi și, mai presus de toate, în încercări, filantropia, dăruirea de sine pentru aproapele care ne ajută prin mila lui Dumnezeu și prin realism pastoral să depășim crizele, văzând în ele o chemare la mai multă pocăință pentru mai multă disponibilitate fraternală.

Iubire de Biserică prin iubirea de patrie

Am participat la un moment emoționant la Naoussa, al doilea oraș al Mitropoliei, unde s-a dezvelit o icoană monumentală a unui număr impresionant de câteva zeci de femei și copii care în evenimentele tragice ale războaielor au pus mai presus de orice credința și unirea cu Mântuitorul. Parcă simțim în rugăciunea mamelor și a copiilor un strigăt către lumea de astăzi: dați mai mult loc păcii din inimi pentru a fi mai multă pace între noi și iubiți mai mult pe aproapele din locul natal, din țara natală, și trimiteți-l ca pe un sol al păcii oriunde în lume. Ortodoxia trimite soli ai păcii prin rugăciune și filantropie în lumea noastră de astăzi.

Dragostea pentru comuniunea văzută în cetate s-a manifestat în fața altarelor lui Hristos: s-a slujit Liturghia într-o biserică din secolul al XIV-lea, transformată în timp în moschee și revenită la vechea Mitropolie, cu fresce din timpul Sfântului Grigorie Palama. Am simțit acolo duhul Sfântului Munte, duhul rugăciunii, iar apoi, după-amiază, preoțimea, cinul monahal, ierarhii prezenți am săvârșit un pelerinaj de la Altarul bisericii lui Hristos la Altarul deschis care are cupola cerului senin și prezențele umane drept catapeteasmă. Întregul oraș a vibrat la rugăciune ca o prevestire a privegherii. Acolo, Mitropolitul Tesalonicului a concluzionat această frumoasă întâlnire a Bisericilor care au

putut fi prezente la Veria. Ne-am rugat pentru frații noștri în suferință, în necazuri, pentru refugiați, pentru săraci, toată lumea a fost prezentă în rugăciunea către Apostolul neamurilor, Sfântul Pavel.

Astfel, „Pavlia”, viziunea teologică, a servit drept model pentru rugăciunea liturgică: ne-am împărtășit din potirul unității, din Trupul și Sângele Mântuitorului Iisus Hristos. Iar după aceasta ne-am împărtășit din darul fratern al purtării suferințelor unii de către alții, cum și Domnul Hristos le poartă pe toate ale noastre. Parcă simțim mesajul Sfântului Apostol Pavel: *„M-am făcut tuturor toate, ca măcar pe unii să-i dobândesc”* (1 Co 9, 22); *„Mă mistuie grija pentru toate Bisericile”* (2 Co 11, 19) și: *„Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine”* (Ga 2, 20). Să păstrăm unitatea Duhului în legătura păcii. Pelerinajul nostru s-a încheiat în mod minunat prin rugăciunea smerită în fața raclei cu moaștele Sfântului Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului, și am înmuiat gândurile noastre în mirul vindecător al Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, cărora ne-am rugat să mângâie mințile, inimile și viața noastră, a creștinilor și românilor de acasă și din toată lumea.